

พระราชดำรัส
เรื่อง รากฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตยในประเทศไทย

พระราชดำรัส องค์ที่ ๑

“รวมความก็อย่างเดียวกันคือ คอเวนแอนต์ริฟอมนี่แหละเป็นต้นเหตุที่จะจัดการทั้งปวงได้สำเร็จตลอด ถ้าการเรื่องนี้ยังไม่เป็นการเรียบร้อยได้แล้ว การอื่น ๆ ยากนักที่จะตลอดไปได้”

พระราชดำรัส พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงตอบความเห็นของผู้ที่จะให้เปลี่ยนการปกครอง ร.ศ. ๑๐๓ (พ.ศ. ๒๔๒๘)

ที่มา : กรมศิลปากร. (๒๕๒๖). เจ้านายและข้าราชการกราบบังคมทูลความเห็นจัดการเปลี่ยนแปลงราชการแผ่นดิน ร.ศ. ๑๐๓ และพระราชดำรัส พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงแถลงพระราชอาธิบาย แก่ไขการปกครองแผ่นดิน. <https://www.finearts.go.th/storage/contents/file/ncMbOhvtNB๓x๖eDsDgDwReJVLnuoaE๑yKT ๖p๘M๕j.pdf>

พระราชดำรัส องค์ที่ ๒

“ถ้าจะมีปาลิเมนต์ จะมีผู้ใดซึ่งสามารถเป็นเมมเบอได้สักกี่คนและโดยว่าจะมีเมมเบอเหล่านั้นเจรจาการได้ก็ไม่เข้าใจในราชการทั้งปวงทั่วถึง เพราะไม่มีความรู้และการฝึกหัดอันใดแต่เดิมมาเลยก็คงจะทำให้การทั้งปวงไม่มีอันใดสำเร็จไปได้”

พระราชดำรัส พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงแถลงพระราชอาธิบาย แก่ไขการปกครองแผ่นดิน พ.ศ. ๒๔๓๐

ที่มา : กรมศิลปากร. (๒๕๒๖). เจ้านายและข้าราชการกราบบังคมทูลความเห็นจัดการเปลี่ยนแปลงราชการแผ่นดิน ร.ศ. ๑๐๓ และพระราชดำรัส พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงแถลงพระราชอาธิบาย แก่ไขการปกครองแผ่นดิน. <https://www.finearts.go.th/storage/contents/file/ncMbOhvtNB๓x๖eDsDgDwReJVLnuoaE๑yKT๖p๘M๕j.pdf>

พระราชดำรัส องค์ที่ ๓

“ฉันจะให้ลูกศิษย์รวมอบของขวัญให้แก่พลเมืองในทันทีที่ขึ้นสู่ราชบัลลังก์ ในขณะที่สืบตำแหน่งพระมหากษัตริย์ กล่าวคือ ฉันจะให้เขาให้ปาลิเมนต์และคอนสตีวชัน”

พระราชดำรัส พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในการประชุมเสนาบดี ณ พระที่นั่งราชกรัณยสภาใน พ.ศ. ๒๔๕๓

ที่มา : สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (๒๕๕๐). รัฐธรรมนูญไทย. https://library.parliament.go.th/sites/default/files/assets/files/give-take/content_cons/NALT-cons-thai.pdf

พระราชดำรัส องค์ที่ ๔

“วิธีการดำเนินการในธานีเล็ก ๆ ของเราเป็นเช่นไร ก็ตั้งใจไว้ว่าจะให้ประเทศสยามได้เป็นเช่นเดียวกัน แต่จะให้เป็นความสำเร็จรวดเร็วดังธานีเล็กนี้ ก็ยังทำไปทีเดียวยังไม่ได้ โดยมีอุปสรรคบางอย่าง เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าขอให้ข้าราชการทั้งหลายตลอดจนทวยนาครจงตั้งใจระทำกิจการของตนตามหน้าที่ให้สมกับธานี ซึ่งได้จัดตั้งขึ้นนี้ ในไม่ช้าจะได้แลเห็นผลของประเทศสยามว่าเจริญไปได้เพียงใด”

พระราชดำรัส พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เนื่องในการเสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดศาลารัฐบาลมณฑลอุดรธานี เมื่อวันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๔๖๒

ที่มา : ญัฐพล ใจจริง. (ม.ป.ป.). ดุสิตธานี. ฐานข้อมูลการเมืองการปกครอง สถาบันพระปกเกล้า. <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=ดุสิตธานี>

พระราชดำรัส องค์ที่ ๕

“การเปลี่ยนแปลงการปกครองอย่างหนึ่งที่ข้าพเจ้าคิดอยู่ในขณะนี้คือ การจัดตั้งสภาเทศบาล ข้าพเจ้าคิดว่าตอนแรกสภาเหล่านี้ควรมาจากการแต่งตั้ง ต่อไปเราจะทดลอง มีสภามาจากการเลือกตั้ง เรื่องนี้จะให้ข้อคิดบางอย่างว่า สามารถนำการปกครองแบบประชาธิปไตย มาใช้ได้หรือยัง พวกที่มีความคิดก้าวหน้าของประเทศจะพอใจ และจะเป็นการแสดงให้เห็นเป็นอย่างดีว่า ประชาชนพร้อมหรือยังที่จะมีสิทธิมีเสียงในกิจการของประเทศ”

พระราชบันทึก พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชทานแก่พระยาภักดีฉัตร
ลงวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๔๖๙

ที่มา : ปณิธิ์ ปทุมวัฒน์. (๒๕๕๙). การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของไทย. https://www.senate.go.th/assets/portals/๙๓/fileups/๒๓๒/files/Sub_Jun/๓journal/๒๐๘๘.pdf